

Τι συμβαίνει τελικά στη Γερμανία;

Μετά την κατάρρευση της κυβέρνησης Σολτς, θα θέλατε να μας δώσετε μια εικόνα του προεκλογικού κλίματος στη Γερμανία;

Το κλίμα στη Γερμανία είναι πολωμένο. Σύμφωνα με όλες τις δημοσκοπήσεις, το ακροδεξιό κόμμα, Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) θα διπλασιαστεί από το περίπου 10% που κέρδισε στις τελευταίες εκλογές του 2021 σε 20%. Οι Χριστιανοδημοκράτες του κόμματος CDU/CSU έχουν μετακινηθεί σημαντικά προς τα δεξιά τα τελευταία τρία χρόνια υπό την ηγεσία του Φρίντριχ Μερτς. Προσπαθούν να αντιγράψουν το AfD, ιδίως όσον αφορά τη μεταναστευτική πολιτική. Σε μια ψηφοφορία στις 31 Ιανουαρίου, το CDU/CSU εισήγαγε για πρώτη φορά στην Μπούντεσταγκ ένα νομοσχέδιο με την υποστήριξη του AfD, το οποίο υποστηρίχθηκε επίσης από το νεοφιλελεύθερο FDP και τη συμμαχία Sahra Wagenknecht (BSW). Το νομοσχέδιο αποσκοπούσε σε μια οξεία αυστηροποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής. Ωστόσο, απέτυχε οριακά επειδή οι υποστηρικτές της Άνγκελα Μέρκελ στο CDU και ορισμένοι βουλευτές του FDP δεν ψήφισαν υπέρ. Η συνεργασία του CDU/CSU με το AfD αποτελεί παραβίαση ενός ταμπού. Πολλοί άνθρωποι στη Γερμανία φοβούνται τώρα μια δραστηκή μετατόπιση προς τα δεξιά και ίσως ακόμη και έναν συνασπισμό των συντηρητικών με τους φασίστες όπως στην Αυστρία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο υπήρξαν μαζικές διαμαρτυρίες τις τελευταίες ημέρες. Μόνο στο Μόναχο, πάνω από 250.000 άνθρωποι διαδήλωσαν στις 9 Φεβρουαρίου. Περισσότεροι από 200.000 άνθρωποι διαδήλωσαν επίσης στο Βερολίνο στις 2 Φεβρουαρίου. Η κυβέρνηση του Όλαφ Σολτς, αποτελούμενη από τους Σοσιαλδημοκράτες (SPD), τους Πράσινους και το FDP, κατέρρευσε τον περασμένο Νοέμβριο λόγω της δημοσιονομικής κρίσης και της κακής οικονομικής κατάστασης. Ωστόσο, η συζήτηση για τη μετανάστευση, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί πλέον το κεντρικό θέμα της προεκλογικής εκστρατείας.

Τι σημαίνει η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ για την πολιτική κατάσταση στη Γερμανία και πώς σχετίζεται με την πολιτική κρίση που έριξε τη γερμανική κυβέρνηση;

Η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ αποτέλεσε έκπληξη για μεγάλο μέρος της γερμανικής κοινής γνώμης. Τα φιλελεύθερα μέσα ενημέρωσης είχαν προβλέψει νίκη της Καμάλα Χάρις. Ο θρίαμβος του Τραμπ επιδεινώνει τώρα την πολιτική κρίση στη Γερμανία. Ο Elon Musk παρακίνησε δημοσία τους Γερμανούς ψηφοφόρους να εκλέξουν το AfD και διοργάνωσε διαδικτυακή συζήτηση με την επικεφαλής υποψήφια του AfD Alice Weidel. Ωστόσο, δύο άλλοι παράγοντες είναι μάλλον πιο σημαντικοί. Η εξωτερική και στρατιωτική πολιτική του Τραμπ αποτελεί μείζον πρόβλημα για τη Γερμανία και την ΕΕ. Τις τελευταίες δεκαετίες, η γερμανική εξωτερική πολιτική βασίστηκε σε μια

στενή διατλαντική συμμαχία με τις ΗΠΑ. Αυτή έχει πλέον καταρρεύσει. Αυτό δημιουργεί μεγάλη αβεβαιότητα στην πολιτική και την κοινωνία. Τι σημαίνει η νίκη του Τραμπ για την Ουκρανία και τη σχέση με τη Ρωσία; Τι θα γίνει με το NATO; Θα υπονομεύσει ο Τραμπ την ΕΕ; Όλα αυτά είναι αναπάντητα ερωτήματα. Ο δεύτερος παράγοντας είναι οι οικονομικές σχέσεις. Η νέα τελωνειακή πολιτική της κυβέρνησης Τραμπ θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό πρόβλημα για τη γερμανική βιομηχανία που προσανατολίζεται στις εξαγωγές.

Ποια είναι τα κορυφαία θέματα που απασχολούν τους Γερμανούς ψηφοφόρους και πώς αυτό μεταφράζεται σε πολιτικές τάσεις;

Σύμφωνα με την «Deutschland Trend», μια τακτική δημοσκόπηση που διενεργείται από το ARD, το μεγαλύτερο κανάλι της δημόσιας τηλεόρασης, τον Ιανουάριο του 2025, το 83% του πληθυσμού «ανησυχεί» και μόνο το 13% είναι «αισιόδοξο». Αυτό είναι το χειρότερο ποσοστό από τις επιθέσεις στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου της Νέας Υόρκης τον Σεπτέμβριο του 2001 και την επακόλουθη επίθεση των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν. Οι λόγοι που αναφέρονται για την ανησυχία είναι, με αυτή τη σειρά: Η μετανάστευση, η οικονομική κατάσταση, οι πόλεμοι, η άνοδος του AfD, το κυβερνητικό έργο και, τέλος, η εγκληματικότητα. Πρέπει, ωστόσο, να ειπωθεί ότι το μεταναστευτικό ζήτημα έχει προπαγανδιστεί από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με εντελώς δυσανάλογο τρόπο εδώ και χρόνια. Τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης εδραίωσαν έναν αρνητικό λόγο για τη μετανάστευση και έτσι έπεσαν στην παγίδα του AfD. Οι μετανάστες λέγεται ότι ευθύνονται για κάθε είδους κοινωνικά προβλήματα. Δεδομένης αυτής της ξеноφοβίας στα μέσα ενημέρωσης και στον πολιτικό λόγο, είναι σχεδόν εκπληκτικό το γεγονός ότι τόσοι πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να βγαίνουν στους δρόμους κατά του ρατσισμού.

Πώς εξηγείτε το γεγονός ότι σε μια χώρα που βίωσε το ναζιστικό καθεστώς τον περασμένο αιώνα, οι πολίτες της εξακολουθούν να υποστηρίζουν ένα ακροδεξιό κόμμα; Ποια είναι η σχέση του με την εξωκοινοβουλευτική ακροδεξιά; Πιστεύετε ότι η άνοδος της ακροδεξιάς μπορεί να εξηγηθεί εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο επανενώθηκε η Γερμανία;

Η άνοδος της ακροδεξιάς είναι ένα ευρωπαϊκό και μάλιστα παγκόσμιο φαινόμενο που έχει πάντα και εθνικά χαρακτηριστικά. Κατά την άποψή μου, το AfD μπορεί να θεωρηθεί μόνο εν μέρει συνέχεια του γερμανικού φασισμού. Για παράδειγμα, το AfD δεν προπαγανδίζει τον επιθετικό αντισημιτισμό όπως οι εθνικοσοσιαλιστές του Αδόλφου Χίτλερ. Αντίθετα, η ξеноφοβία του AfD στρέφεται κυρίως κατά των μουσουλμάνων. Το AfD υποστηρίζει τη γενοκτονία του Ισραήλ στη Γάζα, υποστηρίζοντας ότι το Ισραήλ πρέπει να υπερασπιστεί τον εαυτό του ενάντια στον «αντισημιτισμό» των Αράβων και των μουσουλμάνων. Από άλλες απόψεις, επίσης, το AfD μοιράζεται πολλά με άλλους ακροδεξιούς εξτρεμιστικούς φορείς της Ευρώπης αλλά και με άλλους εκτός αυτής. Το AfD αρνείται την κλιματική αλλαγή όπως ακριβώς και ο Ντόναλντ Τραμπ. Το AfD πρεσβεύει μια αντιδραστική άποψη για την οικογένεια και τάσσεται κατά της «ιδεολογίας των φύλων» όπως ο Βλαντιμίρ Πούτιν. Το AfD υποστηρίζει επίσης τον ακραίο νεοφιλελευθερισμό και την καταστροφή του κρατικού μηχανισμού, όπως ο Elon Musk ή ο Javier Milei. Ταυτόχρονα, υπάρχουν και ειδικά γερμανικά στοιχεία στο AfD.

Σημαντικοί πολιτικοί του AfD, όπως ο Alexander Gauland, επί μακρόν επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του AfD, ή ο Björn Höcke, επικεφαλής του AfD στη Θουριγγία, σχετικοποιούν τα εγκλήματα του εθνικοσοσιαλισμού. Το AfD παίζει επίσης με την εικονογραφία του εθνικοσοσιαλισμού. Τα ξανθά «άρια» σώματα χρησιμοποιούνται για την εικονογράφηση προπαγανδιστικού υλικού. Κατά την άποψή μου, το AfD δεν είναι ένα ομοιόμορφο φασιστικό κόμμα. Είναι περισσότερο μια συμμαχία διαφορετικών ρευμάτων. Σημαντικοί πολιτικοί του AfD προέρχονται από τον δεξιό συντηρητισμό και ήταν παλαιότερα μέλη του CDU, όπως ο Gauland και η Erika Steinbach, πρόεδρος του ιδρύματος του AfD. Άλλοι προέρχονται από τον ριζοσπαστικό νεοφιλελευθερισμό, όπως η πρόεδρος Alice Weidel, η οποία εργαζόταν ως σύμβουλος επιχειρήσεων και είναι μέλος της Εταιρείας Friedrich A. von Hayek. Φυσικά, υπάρχουν και φασιστικές προσωπικότητες, όπως ο Björn Höcke.

Το AfD είναι στενά συνυφασμένο με ακροδεξιούς εξτρεμιστές στην αστυνομία, τον στρατό, τις μυστικές υπηρεσίες και το δικαστικό σύστημα. Υπάρχουν διασυνδέσεις με τη μαχητική νεοναζιστική σκηνή. Οι δεσμοί με ακροδεξιά διανοητικά δίκτυα όπως το Ινστιτούτο Κρατικής Πολιτικής του Götz Kubitschek είναι επίσης σημαντικοί.

Από πολλές απόψεις, το AfD δεν είναι κάτι καινούργιο. Στη Δυτική Γερμανία τη δεκαετία του 1950, υπό τον καγκελάριο Αντενάουερ του CDU και με την υποστήριξη των ΗΠΑ, υπήρχε ήδη μια αποκατάσταση πρώην εθνικοσοσιαλιστών που είχαν δραστηριοποιηθεί σε κορυφαίες κρατικές θέσεις, όπως στην ανάπτυξη των μυστικών υπηρεσιών, αλλά και στην πολιτική και τη διοίκηση. Υπήρχε πάντα ένα δεξιό περιθώριο στο CDU, το οποίο σχηματίστηκε μεταξύ άλλων από τις ενώσεις των εκτοπισμένων. (Ενώσεις Γερμανών προσφύγων από την Πολωνία, την Τσεχοσλοβακία και άλλες χώρες που είχαν καταφύγει στη Δυτική Γερμανία με τη Βέρμαχτ για να γλιτώσουν από τον σοβιετικό στρατό).

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του AfD σήμερα είναι ότι είναι ιδιαίτερα ισχυρό στην Ανατολική Γερμανία. Σε σχέση με αυτό, τα αίτια είναι πολλά. Μετά την επανένωση το 1989/1990, υπήρξε μια διαδικασία αποβιομηχάνισης που άφησε εκατομμύρια άνεργους. Οι Ανατολικογερμανοί υποτιμήθηκαν. Αξιωματούχοι από τη Δυτική Γερμανία ανέλαβαν πολλές διοικητικές θέσεις. Αντίθετα, διαμορφώθηκε μια νέα ανατολική ταυτότητα. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, το Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού (PDS), το διάδοχο κόμμα του Σοσιαλιστικού Ενιαίου Κόμματος της Γερμανίας (SED), μπόρεσε να επωφεληθεί από τη δυσαρέσκεια. Αλλά και το AfD αξιοποίησε με επιτυχία αυτή την απογοήτευση. Κατά την άποψή μου, το πρόβλημα έχει μια διάσταση γενεών. Στη δεκαετία του 1990 και μετά, το PDS υποστηρίχθηκε κυρίως από ανθρώπους που είχαν κοινωνικοποιηθεί στις καλύτερες ημέρες της ΓΛΔ και είχαν θετικές αναμνήσεις από τον σοσιαλισμό. Αντίθετα, οι υποστηρικτές του AfD στην Ανατολική Γερμανία τείνουν να είναι νεότεροι άνθρωποι -ιδιαίτερα άνδρες- οι οποίοι κοινωνικοποιήθηκαν πολιτικά μόνο κατά τη φάση της κρίσης του σοσιαλισμού τη δεκαετία του 1980 και μετά την επανένωση της Γερμανίας το 1989/90, σε μια φάση ακραίου νεοφιλελευθερισμού και ισχυρού εθνικισμού. Συχνά έστρεφαν τον αντικομμουνισμό τους κατά των σοσιαλιστών γονέων τους. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία των τελευταίων ομοσπονδιακών εκλογών του 2021, το AfD σημείωσε τη μεγαλύτερη επιτυχία μεταξύ των ανδρών της Ανατολικής Γερμανίας ηλικίας 35 έως 59

ετών, με ποσοστό άνω του 25%. Το ποσοστό ήταν σημαντικά χαμηλότερο μεταξύ των ηλικιωμένων και των νεότερων.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι επίσης σημαντικός για την κατανόηση της επιτυχίας του AfD στην ανατολική Γερμανία. Πολλοί άνθρωποι στην ανατολική Γερμανία έχουν ακόμη και σήμερα μια θετική εικόνα για τη Ρωσία. Μέχρι την έναρξη του πολέμου το 2022, η οικονομία της ανατολικής Γερμανίας ήταν επίσης στενά συνδεδεμένη με τη Ρωσία, ιδίως μέσω των αγωγών φυσικού αερίου. Το αίτημα του AfD για συμφωνία με τον Πούτιν είναι επομένως πολύ δημοφιλές.

Πώς αντιδρά η κατακερματισμένη γερμανική αριστερά σε αυτή την κατάσταση;

Τις τελευταίες εβδομάδες, το κόμμα DIE LINKE και η κοινωνική αριστερά, μαζί με πολλούς αριστερούς φιλελεύθερους και προοδευτικούς φορείς, έχουν κινητοποιηθεί πραγματοποιώντας διαμαρτυρίες κατά του AfD και της συνεργασίας του CDU/CDU με το AfD. Αυτές οι μαζικές διαμαρτυρίες υποστηρίζονται κυρίως από νεότερους ανθρώπους, αλλά και από ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας. Στις μαζικές διαμαρτυρίες, στις οποίες κινητοποιούνται εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, δεν κυριαρχούν αριστερά ή σοσιαλιστικά αιτήματα με τη στενή έννοια του όρου. Αντίθετα, πρόκειται για την υπεράσπιση της δημοκρατίας απέναντι στην επίθεση που δέχεται από τα δεξιά. Πρόκειται για την υπεράσπιση του δικαιώματος στο άσυλο. Αλλά πρόκειται επίσης για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων συνολικά σχεδόν 25 εκατομμυρίων ανθρώπων στη Γερμανία που έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο. Αυτό είναι σχεδόν το 30% του συνολικού πληθυσμού. Τα μισά από αυτά τα 25 εκατομμύρια είναι πολιτογραφημένοι Γερμανοί, τα άλλα μισά δεν έχουν γερμανικό διαβατήριο.

Ποια ήταν τα λάθη του Die Linke που το οδήγησαν σε μια παρ' ολίγον πολιτική κατάρρευση και πώς κατάφερε να επανεμφανιστεί στα πρόσφατα exit polls;

Πρόκειται για μια μακρά διαδικασία. Το κόμμα DIE LINKE ιδρύθηκε το 2007 μετά από μια μακρά διαδικασία ενοποίησης ως συγχώνευση διαφόρων αριστερών οργανώσεων και ρευμάτων. Οι δύο μεγαλύτερες συνιστώσες ήταν το PDS από την Ανατολική Γερμανία και το Wahlalternative Soziale Gerechtigkeit (WASG) από τη Δυτική Γερμανία. Το WASG αποτελούνταν κυρίως από αριστερούς συνδικαλιστές και σοσιαλδημοκράτες που εγκατέλειψαν το SPD του Gerhard Schröder. Ηγέτης του ήταν ο χαρισματικός Oskar Lafontaine, ο οποίος είχε διατελέσει προηγουμένως πρόεδρος του SPD. Αλλά το DIE LINKE συγκέντρωσε επίσης πολλούς άλλους πολιτικούς δρώντες, όπως πρώην μέλη του Γερμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος KPD από τη Δυτική Γερμανία, καθώς και πρώην τροτσκιστές, μαοϊκούς και ανθρώπους από νέα κοινωνικά κινήματα. Παρεμπιπτόντως, ορισμένοι πρώην αριστεροί αντιφρονούντες από τη ΛΔΓ εντάχθηκαν επίσης στο DIE LINKE.

Με την ίδρυση του DIE LINKE το 2007, ο ιστορικός κατακερματισμός της Αριστεράς άρθηκε προσωρινά. Ο λόγος ήταν ότι όλοι οι φορείς μπόρεσαν να συμφωνήσουν σε τρεις σημαντικούς κοινούς πυλώνες πολιτικής. Αυτοί ήταν η αντίσταση στις νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις του Γκέρχαρντ Σρέντερ και της διάδοχης κυβέρνησής του υπό την Άνγκελα Μέρκελ, στην επέκταση του γερμανικού στρατού στο εξωτερικό και η υπεράσπιση των συμφερόντων των πολιτών της Ανατολικής Γερμανίας.

Στις ομοσπονδιακές εκλογές του 2009, το DIE LINKE συγκέντρωσε σχεδόν 12%. Σε πολλά μέρη των κρατιδίων της Ανατολικής Γερμανίας, το DIE LINKE πέτυχε ποσοστό άνω του 20%. Στα κρατίδια της Δυτικής Γερμανίας, το DIE LINKE κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης πέτυχε επίσης συχνά ποσοστό άνω του 5% στις εκλογές των κρατιδίων και μπόρεσε να εισέλθει στα κοινοβούλια. Τα τελευταία δέκα χρόνια, ωστόσο, υπάρχουν αυξανόμενα σημάδια κρίσης. Νομίζω ότι κατά την ανάλυσή της θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ παραγόντων του πολιτικού πλαισίου και πολιτικών λαθών.

Πρώτα απ' όλα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πολιτική κατάσταση έχει αλλάξει σημαντικά. Το «καλοκαίρι της μετανάστευσης» το 2015, η οικολογική κρίση που οδήγησε στις μαζικές διαμαρτυρίες Fridays for Future στη Γερμανία το 2019, η πανδημία του COVID-19 με τις δραστικές ψυχοκοινωνικές της συνέπειες το 2020-23, ο πόλεμος στην Ουκρανία που διαρκεί εδώ και τρία χρόνια και η γενοκτονία στη Γάζα έχουν μετατοπίσει σημαντικά τις πολιτικές συζητήσεις. Αυτό έχει οδηγήσει σε σφοδρές συγκρούσεις στο κόμμα DIE LINKE, καθώς και στα αριστερά κινήματα παγκοσμίως. Το αρχικό μωσαϊκό ως συγχώνευση διαφόρων αριστερών δυνάμεων με διαφορετικές πολιτικές παραδόσεις έγινε εύθραυστο. Ένα σημαντικό πρόβλημα ήταν ότι το κόμμα μιλούσε όλο και περισσότερο με διαφορετικές φωνές. Υπήρχαν οικολογικοί ακτιβιστές στο κόμμα DIE LINKE που έκαναν εκστρατεία για άμεση έξοδο από τις βιομηχανίες ορυκτών καυσίμων και συνδικαλιστές από το IG Metall που υποστήριζαν μια αργή, ελεγχόμενη διαδικασία μετασχηματισμού της αυτοκινητοβιομηχανίας. Στο κόμμα υπήρχαν πολλοί υποστηρικτές των προσφύγων και ακτιβιστές από αντιρατσιστικές ομάδες. Και υπήρχε η Sahra Wagenknecht, η οποία έκανε εκστρατεία υπέρ του περιορισμού της μετανάστευσης. Υπήρχαν υποστηρικτές του κινήματος No-Covid που υποστήριζαν ένα γρήγορο, πλήρες lockdown για τον περιορισμό της πανδημίας. Και υπήρχαν επικριτές των μέτρων προστασίας της πανδημίας, τα οποία θεωρήθηκαν περιορισμός των ατομικών ελευθεριών. Η επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία καταδικάστηκε από όλα τα ρεύματα ως αντίθετη προς το διεθνές δίκαιο. Όμως ένα μέρος του κόμματος είδε την επέκταση του NATO προς ανατολάς ως σημαντικό παράγοντα της κλιμάκωσης και τάχθηκε κατά της παραχώρησης όπλων στην Ουκρανία. Το άλλο μέρος του κόμματος τάχθηκε υπέρ της παραχώρησης όπλων προκειμένου να μπορέσει να αποκατασταθεί η κυριαρχία της Ουκρανίας. Μια άλλη σύγκρουση ήταν το ζήτημα της συμμετοχής ή μη του κόμματος σε κυβερνήσεις.

Πέρα από αυτές τις πολιτικές διαφορές, υπήρχε μια αυξανόμενη γραφειοκρατικοποίηση του κόμματος. Στη Γερμανία, τα κοινοβουλευτικά κόμματα υποστηρίζονται από το κράτος με εκτεταμένη χρηματοδότηση. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τη χρηματοδότηση ιδρυμάτων που συνδέονται με το κόμμα. Το κόμμα DIE LINKE και το Ίδρυμα Rosa Luxemburg μπόρεσαν έτσι να δημιουργήσουν έναν μεγάλο μηχανισμό πλήρους απασχόλησης με πολλές εκατοντάδες υπαλλήλους. Επιπλέον, υπήρχαν πολλοί εκπρόσωποι σε διάφορα επίπεδα, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έως τα τοπικά κοινοβούλια, οι οποίοι επίσης κέρδιζαν τους μισθούς τους μέσω της πολιτικής.

Αυτή η δομή επέτρεπε στο κόμμα να ασκεί εκτεταμένη πολιτική δραστηριότητα. Ωστόσο, οδήγησε επίσης σε μια διαδικασία επαγγελματικοποίησης και γραφειοκρατικοποίησης, η οποία απομάκρυνε όλο και περισσότερο τον μηχανισμό από την εκλογική αλλά και την κομματική βάση. Ενώ το DIE LINKE είχε ένα μεγάλο εκλογικό σώμα από εργάτες και επισφαλείς εργαζόμενους στα πρώτα χρόνια, ο

μηχανισμός απασχολούσε κυρίως ακαδημαϊκούς από τη μεσαία τάξη.

Η νέα ηγεσία του κόμματος του Jan van Aken και της Ines Schwerdtner έχει πλέον επιτύχει ένα μικρό θαύμα μετά την εκλογή τους στο συνέδριο του περασμένου Οκτωβρίου. Έχουν ενώσει το διχασμένο κόμμα και το έχουν εμπλουτίσει με νέα ενέργεια. Προϋπόθεση γι' αυτό ήταν η διάσπαση του από τη Sahra Wagenknecht ήδη πριν από ένα χρόνο. Αυτό έλυσε ορισμένες συγκρούσεις - κυρίως τη σύγκρουση σχετικά με τη μεταναστευτική πολιτική. Υπάρχουν όμως και άλλοι λόγοι για την επιτυχία του κόμματος στην τρέχουσα προεκλογική εκστρατεία. Ο Jan van Aken και η Ines Schwerdtner περιόρισαν τους μισθούς τους σε έναν μέσο μισθό ειδικευμένου εργάτη την ημέρα της εκλογής τους. Πολλοί βουλευτές έχουν ανακοινώσει ότι μετά τις εκλογές θέλουν επίσης να κρατήσουν μόνο το μισθό ενός μέσου ειδικευμένου εργάτη για τον εαυτό τους και να δωρίσουν το υπόλοιπο σε κοινωνικά προγράμματα, δωρεάν νομικές συμβουλές και συσσίτια.

Η νέα ηγεσία του κόμματος έχει περιορίσει την εκστρατεία σε δύο μόνο θέματα. Πρόκειται για την καταπολέμηση των υπερβολικών ενοικίων και την καταπολέμηση της αύξησης των τιμών. Ολόκληρη η προεκλογική εκστρατεία επικεντρώνεται στο αίτημα για υψηλότερους φόρους στους πλούσιους και διανομή του πλούτου στους φτωχούς. Η ανισότητες που πλήττουν τους Ανατολικογερμανούς αντιμετωπίζονται επίσης και πάλι πιο σοβαρά. Το κόμμα βασίζεται επίσης σε πολύ ενεργή εμπλοκή με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας. Από όλα τα κόμματα, το DIE LINKE έχει μακράν τη μεγαλύτερη επιτυχία στο Tik tok και το Instagram. Η προσωπικότητα της Heidi Reichinnek παίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Η 36χρονη πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος έγινε πολύ δημοφιλής κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, ιδίως μεταξύ των νέων γυναικών. Η ομιλία της στο Μπούντεσταγκ κατά της συνεργασίας του CDU με το AfD στις 31 Ιανουαρίου έφτασε τα 30 εκατομμύρια προβολές στο Tik tok και το Instagram.

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η σχετική εκλογική καθίζηση του Die Linke μπορεί να εξηγηθεί με αναφορά στην προβληματική του θέση σχετικά με τη γενοκτονία στη Γάζα; Έχει αλλάξει το κόμμα τη θέση του σε αυτό το ζήτημα;

Η όλη συζήτηση για το Ισραήλ και την Παλαιστίνη είναι πολύ περίπλοκη στη Γερμανία. Η διαμάχη για τη θέση σχετικά με το Ισραήλ/Παλαιστίνη ήταν μία από τις πολλές συγκρούσεις στο εσωτερικό του κόμματος. Ωστόσο, το συνέδριο του κόμματος τον Οκτώβριο ενέκρινε με μεγάλη πλειοψηφία ένα ψήφισμα που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο. Η επίσημη θέση του DIE LINKE είναι η αναγνώριση ενός ανεξάρτητου κράτους της Παλαιστίνης με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ, ο τερματισμός της κατοχής της Δυτικής Όχθης, ο τερματισμός του αποκλεισμού της Γάζας, ίσα δικαιώματα για τους Άραβες πολίτες του Ισραήλ και ο τερματισμός παροχής γερμανικών όπλων στην περιοχή. Φυσικά, το κόμμα διαμαρτύρεται τώρα για τα σχέδια του Ντόναλντ Τραμπ για την επανεγκατάσταση. Ορισμένοι από τους πολιτικούς του κόμματος που υποστηρίζουν το Ισραήλ έχουν έκτοτε παραιτηθεί.

Γίνεται πολλή συζήτηση για την προβληματική θέση της συμμαχίας Sahra Wagenknecht στο προσφυγικό ζήτημα. Θεωρείται από πολλούς αριστερούς ότι έχει υιοθετήσει μια

γραμμή στο θέμα αυτό παρόμοια με εκείνη των δεξιών κομμάτων. Είναι αυτό αλήθεια ή υπερβολή;

Από τότε που αποχώρησε από το DIE LINKE πριν από ένα χρόνο, η Sahra Wagenknecht έχει μετατοπίσει τη θέση της για το μεταναστευτικό όλο και πιο δεξιά. Κατά την ψηφοφορία στο Μπούντεσταγκ στις 31 Ιανουαρίου, ψήφισε μαζί με το AfD υπέρ ενός νομοσχεδίου του CDU που, μεταξύ άλλων, προέβλεπε την απόρριψη των προσφύγων μέσω ελέγχων στα γερμανικά σύνορα. Αυτό θα καθιστούσε τη Συμφωνία του Σένγκεν πρακτικά άνευ αντικειμένου. Όμως η Wagenknecht υποστηρίζει πλέον τις θέσεις του AfD όχι μόνο σε σχέση με τους συνοριακούς ελέγχους. Δημιουργεί επίσης αλυσίδες συσχετισμών που παρουσιάζουν τους πρόσφυγες ως απειλή για την εσωτερική ασφάλεια, ως επικίνδυνους και βίαιους. Αυτές είναι σαφώς ρατσιστικές θέσεις. Η συμμαχία Sahra Wagenknecht βρίσκεται σε βαθιά κρίση λίγο πριν από τις εκλογές. Ορισμένα μέλη της έχουν σοκαριστεί από την εκλογική συμπεριφορά της Wagenknecht στο Bundestag και αποχωρούν. Άλλα μέλη είναι απογοητευμένα επειδή η Wagenknecht συμφώνησε σε συνασπισμό με το CDU στη Θουριγγία και σε συνασπισμό με το SPD στο Βρανδεμβούργο. Περίμεναν κάτι εντελώς διαφορετικό.

Πώς θα αξιολογούσατε τις επιδόσεις του γερμανικού καπιταλισμού υπό το πρίσμα των πρόσφατων παγκόσμιων οικονομικών, πολιτικών και γεωπολιτικών εξελίξεων;

Ο μαρξιστής οικονομολόγος και κοινωνιολόγος Giovanni Arrighi προέβλεψε ήδη πριν από τριάντα χρόνια την άνοδο της Ανατολικής Ασίας υπό την ηγεσία της Κίνας ως το αναδυόμενο κέντρο του 21ου αιώνα μιας αναδιοργανωμένης παγκόσμιας οικονομίας και κοινωνίας. Σήμερα βρισκόμαστε στη μέση μιας φάσης υποχώρησης της ηγεμονίας της Δύσης και ενίσχυσης των BRICS, ιδίως της Κίνας, οι οποίες εξελίσσονται σε νέα κέντρα τεχνολογικής καινοτομίας. Οι βασικοί τομείς της βιομηχανίας στη Γερμανία επηρεάζονται από αυτές τις αλλαγές. Η γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία έχει χάσει τη σύνδεση με τις παγκόσμιες εξελίξεις. Η Κίνα είναι πολύ πιο επιτυχημένη στη μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση. Η διοίκηση της VW, της BMZ και της Mercedes δεν εκτίμησε σωστά την παγκόσμια τάση. Τώρα οι εργαζόμενοι πρέπει να το πληρώσουν αυτό με την απώλεια θέσεων εργασίας. Εκτός από τις μεγάλες παγκόσμιες τάσεις, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες. Η Γερμανία είναι χαμένη στον πόλεμο της Ουκρανίας. Οι τιμές της ενέργειας έχουν αυξηθεί λόγω της διακοπής της παροχής φυσικού αερίου. Οι εμπορικές σχέσεις με τη Ρωσία ήταν σημαντικές. Ένας άλλος παράγοντας είναι η πολιτική λιτότητας της προηγούμενης κυβέρνησης, η οποία εφάρμοσε ένα φρένο χρέους υπό την πίεση του FDP. Ως εκ τούτου, οι δημόσιες επενδύσεις είναι χαμηλές. Η Γερμανία διανύει τον τρίτο χρόνο ύφεσης. Η Γερμανία υπολείπεται όχι μόνο συγκριτικά με το συμβαίνει σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά και σε επίπεδο Ευρώπης.

Και τι γίνεται με τη γερμανική εργατική τάξη - μπορεί να εξηγηθεί η μετατόπιση μέρους της προς την άκρα δεξιά με την εγκατάλειψή της από την αριστερά; Τι πρέπει να κάνει η αριστερά για να ανακτήσει την ηγεμονία στις τάξεις της;

Σε μια νέα μελέτη του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ, ο Carsten Braband δείχνει ότι το DIE LINKE

έχει σταδιακά χάσει τις ισχυρές ρίζες του στην κλασική εργατική τάξη ή στις κατώτερες τάξεις. Το 2009, εξακολουθούσε να ψηφίζεται δυσανάλογα από τους εργαζόμενους στην παραγωγή και τις υπηρεσίες. Αλλά αυτό δεν ισχύει πλέον από το 2017.

Ιδιαίτερα από το 2021 και μετά, βρίσκει ολοένα και μεγαλύτερη υποστήριξη μεταξύ των μελών της μεσαίας τάξης, άνθρωποι που ειδικεύονται σε κοινωνικά, πολιτιστικά και τεχνικά ζητήματα. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι δάσκαλοι, οι γιατροί, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι νοσηλευτές, καθώς και οι μηχανικοί, οι αρχιτέκτονες και οι τεχνικοί. Τα άτομα με χαμηλότερο εισόδημα υποστηρίζουν επίσης λιγότερο συχνά την Αριστερά από το 2009.

Το AfD, από την άλλη πλευρά, έχει βρει μεγάλη υποστήριξη, ιδίως μεταξύ των κλασικών βιομηχανικών εργατών. Η τάση αυτή ακολουθεί τις εξελίξεις σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η πολύ επιτυχημένη προεκλογική εκστρατεία που βρίσκεται σε εξέλιξη δείχνει πώς η Αριστερά θα μπορούσε να ανακτήσει περισσότερη δύναμη. Η Αριστερά θα πρέπει να επικεντρωθεί στο βασικό της θέμα, την κοινωνική δικαιοσύνη. Δεν χρειάζεται να παραμείνει σιωπηλή σε άλλα ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό. Αλλά ο πυρήνας της επωνυμίας θα πρέπει να είναι η κοινωνική δικαιοσύνη. Διότι μόνο στο σημείο της κοινωνικής δικαιοσύνης υπάρχει συμφωνία μεταξύ των διαφόρων κοινωνικοπολιτισμικών στρωμάτων που δυνητικά υποστηρίζουν την Αριστερά. Η Αριστερά πρέπει επίσης να γίνει και πάλι πιο μαχητική και επαναστατική.

Ο Boris Kanzleiter είναι επικεφαλής του Γραφείου RLS στην Αθήνα από το 2024. Εργάστηκε ως επικεφαλής του γραφείου RLS στο Βελιγράδι (2009-2016) και ήταν διευθυντής του διεθνούς τμήματος του RLS (2016-2023). Είναι διδάκτωρ Ιστορίας με ειδίκευση στην πρώην Γιουγκοσλαβία και εργάστηκε ως δημοσιογράφος. Γεννήθηκε στη Στουτγάρδη και σπούδασε στο Βερολίνο. Είναι μέλος της DIE LINKE.